

Van Hei naar Turf

22 maart
Reigers in Puyenbroeck

12 april
Natte voeten in de Reepkens

3 mei
Vroegochtend in het Etbos

31 mei
Lentewandeling Etbos

natuurpunt

Moervaart-Zuidlede

Woord vooraf	3
Activiteiten	4
Heidebosprokkels	6
Terugblik op de ledendag.....	7
Nachtvinders in het Heidebos ...	8
Cursus giftige en eetbare planten.....	9
D'rop uit aan het Donkmeer en Berlare Broek.....	10

Nieuwe website Natuurpunt

Natuurpunt heeft een nieuwe website. Binnenkort zal onze afdeling ook haar eigen website vernieuwen en uitbouwen via deze website van Natuurpunt.

Ga nu maar al eens een kijkje nemen: www.natuurpunt.be

Lidgeld

Het lidgeld van Natuurpunt bedraagt 24 euro per gezin. Als lid krijg je het tijdschrift Natuur.blad en dit afdelingstijdschrift, geniet je van een aanzienlijke korting op producten uit de Natuurpunt Winkel en neem je gratis deel aan geleide wandelingen. Over deze en nog andere voordelen die je hebt als Natuurpuntlid, lees je meer in Natuur.blad of op www.natuurpunt.be. Leden kunnen zich abonneren op Natuur.focus, het natuurhistorisch tijdschrift en/of Natuur.oriolus, het tijdschrift over vogels. Een abonnement voor één van beide kost 8,5 euro bovenop het lidmaatschap. Het lidmaatschap, samen met een abonnement op beide tijdschriften, bedraagt 38,50 euro. Lidgeld en / of abonnementsgeld kan je storten op IBAN: BE17 2300 0442 3321 met vermelding van naam of lidnummer (voor de hernieuwingen) en Natuur.focus en / of Natuur. oriolus (voor de abonnementen).

Werkten mee

Griet Buyse, Jean-Pierre De Rycke, Gert Du Cheyne, Kurt Jonckheere, Marc Martens, Annemie Philips, Peter Wesemael

Foto's

Foto's: zie binnenin tijdschrift
Foto voorpagina: Kinderen genieten van de natuur, foto: Griet Buyse

Eindredactie & layout

Griet Buyse

Redactieadres

Griet Buyse, Trekweg 107, 9030 Mariakerke, 09 329 55 45, griet.buyse@gmail.com

Steun

Steun de projecten van Moervaart-Zuidlede. Een gift is fiscaal aftrekbaar vanaf 40,00 euro (alle giften in één jaar aan Natuurpunt vzw worden samengeteld).

Rekeningnummer IBAN BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt Beheer vzw.

Vermeld één van onze projectnummers:

- **Moervaart-Zuidlede**   **3617**
- **Heidebos**   **6636**
- **Turfmeersen**   **6113**
- **Reepkens**   **6119**
- **Zandberg**   **6668**

Beste leden,

De kwakkelwinter ligt wellicht grotendeels achter ons. Of dat hopen we toch. De dagen beginnen weer zachtjes aan te lengen. Her en der schieten sneeuw-klokjes uit de grond. De botten aan de elzen, wilgen en hazelaars komen in bloei (tot grote spijt van de hooikoortslijders). Maar vooral die eerste zonnestralen wekken de indruk dat de lente stilaan in het land is. En daar zijn we allemaal blij mee!

We beginnen hieronder nog met een terugblik op een van de natste wandelingen uit de voorbije we-

ken. Maar we kijken in deze van Hei naar Turf ook vooruit op ons programma dat we voor jullie in petto hebben voor 2015. In D'rop uit stellen we jou een wandelsuggestie voor aan het Donkmeer.

Wij wensen jou veel leuke dagen in deze ontluikende lente en hopen jullie op een van onze volgende activiteiten te mogen ontmoeten!

Griet Buyse

Nat, natter natst op de Turfmeersen

Een terugblik op de winterwandeling in de Turfmeersen

MARC MARTENS

Je moet maar geluk hebben, dagen, neen, weken aan een stuk regen en nog eens regen... En dan die ene zonovergoten zondag waarop we de winterwandeling in de Turfmeersen gepland hadden. Een twaalftal natuurliefhebbers daagden op voor de wandeling. 'Laarzen gewenst' stond er in de aankondiging en dat was niet overdreven langs de modderige veldwegen. In de eerste helft van de wandeling hoorden we vooral over het nut van wilde planten in de bermen, onder andere voor de vlinders. We zien ook graag vogels vliegen, maar een verre buizerd en naar het westen toe een groep kieviten waren de weinige actieve vogels met de stevige wind die er stond.

Op de Turfmeersen zelf werd de naam 'meersen' meteen duidelijk: enorm veel water, tot buiten de oevers van de Moereloop zelfs. Toch nog ruimte genoeg om naar de zandige donk te wandelen en daar het ongemaaid stuk te bezoeken. Daar hoorde een uitleg over het beheer thuis. In de herfst werd besloten om toch nog een deel van het weiland te maaien. Dit was noodzakelijk om de verruiging tegen te gaan. Zo kunnen de planten verjongen en is er ook plaats voor nieuwe planten. Dit heeft ook een gunstig effect op de insectenwereld. Toch mag niet alles gemaaid, want veel insecten zoeken een schuilplaats bij hogere planten (soms als rups of pop). Op de zandige donk werden deze zomer veel blauwtjes (kleinere vlinders) in verschillende soorten waargenomen. De rupsen hiervan overwinteren aan de basis van de voedselplanten. Hier hebben we niet laten maaien.

We krijgen vanop dit punt wel een mooi zicht op het herstelde middendeel van de Moereloop. De betonblokken zijn afgevoerd en de aarde ligt nog te drogen om later (tijdens een droogteperiode) afgevoerd te worden. Na het bezoek aan het uiterste zuidoostelijk deel van het natuurgebied keren we terug naar de schuur. Een warme kom soep helpt om de kou van de stevige wind wat te verdrijven. Een losse slotbabbel en iedereen kon tevreden naar huis.

Winterwandeling Turfmeersen (Foto: Jean-Pierre De Rycke)

Activiteitenkalender

maart– juni 2015

Zondag 22 maart

Op kraambezoek bij de reigers in Puyenbroeck

We onderzoeken hoe het staat met de gezinsuitbreiding bij de reigerkolonie in Puyenbroeck. We kijken waar de reigers hun nesten hebben in de bomen en of we ergens jonge dieren kunnen bespeuren. Wapen je dus met verrekijker en stevige wandelschoenen of laarzen. De wandeling duurt ongeveer twee uur. Deze wandeling wordt samen georganiseerd met het provinciaal domein Puyenbroeck.

Afspraak: zondagnamiddag 22 maart, 14u, ingang Parking 2 (zwembad/sporthal) van het provinciaal domein Puyenbroeck.

Inschrijven is noodzakelijk! bij het provinciaal domein Puyenbroeck, bij Veerle Philips, puyenbroeck.educatie@oost-vlaanderen.be of 09 342 42 17.

Zondagnamiddag 12 april

Natte voetenwandeling in de Reepkens

Een wandeling in de Reepkens begin april staat garant voor ontluikende planten en boomknoppen, moerassige rietvelden, met bezoek van watervogels, maar vooral veel water! Laarzen zijn dus een must! Ingrid Lybaert gidst ons door de rietvelden en de broekbossen van de Reepkens.

Afspraak: zondagnamiddag 12 april, 14u30, Schooteveldstraat ter hoogte van nr. 65

Gids en meer info: Ingrid Lybaert, 09 345 75 98, ingridlybaert@scarlet.be

Zondag 3 mei

Vroegochtendwandeling Etbos

Welke vogels worden 's morgens eerst wakker? Wie laat zich het eerste zien? Ontdek het tijdens deze prachtige wandeling in de vroege ochtend langs de

bossen aan de Zuidlede.

Afspraak: zondag 3 mei, 14u30 aan de Etboshoeve

Meer info: Lou Roelandt, 09 348 70 31, lou.roelandt@skynet.be

Zondag 31 mei

Lentewandeling in het Etbos

Annemie en Martine nemen ons mee door dit prachtige natuurgebied waar de Zuidlede zich een weg zoekt tussen bossen en drassige weiden. Deze oase van rust komt in elk seizoen verrassend over. Je kan de Etbos het best bereiken vanuit Wachtebeke/Moerbeke via Terwestbrug (over Moervaart) voorbij kasteel Wulfsdonck tot aan Zuidlede. Of vanuit Lochristi/Lokeren/Eksaarde richting Etbos tot aan de Zuidlede.

Afspraak zondag 31 mei, om 14u30 ter hoogte van Etboshoeve aan de Zuidlede.

Meer info: Annemie Philips, 09 355 03 57, 0494 152 854, a.m.philips@gmail.com of Martine Macharis, 09 356 88 87, 0473 362 790, martinemacharis@hotmail.com

AGENDA

Noteer nu al in je agenda

Zondag 14 juni

Turfmeersen op z'n zondags

Zaterdag 20 juni

Midzomernacht: zoektocht en gps-tocht in het Heidebos, nachtvlinders en gezellig keuvelen aan de boshut

Meer info: Marc Martens, 09 345 78 63, marc.martens@outlook.com, of Griet Buyse, 09 329 55 45, griet.buyse@gmail.com

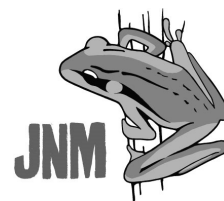
Zaterdag 7 en zondag 8 maart Eco Expo in Lochristi

Op 7 en 8 maart 2015 vindt in Lochristi de 4de editie van de Eco-Expo plaats in Uyttenhove (Zavel 7). De bijen staan dit jaar in de kijker. Haal o.a. je gratis zakje bijenlokkend bloemenzaad. En vergeet zeker niet langs de Natuurpuntstand te komen!

Meer info: www.lochristi.be/eco-expo

Activiteiten JNM Moervallei

Neem regelmatig eens een kijkje op www.jnm.be/moervallei.

Moervallei

Kapsalon
Marleen

Zaffelare Dorp 35, 9080 Lochristi
☎ 09-355 81 45

Heidebossprokkels

GERT DU CHEYNE

Wat een kwakkelwinter, regen en wind, amper temperaturen onder het vriespunt. Geen wonder dat de natuur een beetje van slag was. Merels deden al gans de winter verwoede pogingen om enkele strofen te zingen van hun verleidelijke lied. Toegegeven, sommige noten konden nog een zetje gebruiken, maar toch, enkele dames lustten er toen wel al pap van.

Nu is het toch al wat anders, je voelt het, de lente kriebelt het bos binnen. Iedereen heeft zowat de juiste toon gevonden, grote lijsters, merels, zanglijsters, vinken enz. vullen het bos weer met een warm, zacht gevoel van de lente als de zon het bos streeft. Alleen het gefluister van bladeren laat nog wat op zich wachten. Zwartwitte berkenstammen lichten nog op tegen een garnizoen donkere dennen, waaruit verfrissende en opgewekte trillers klinken. Kuifmezen buitelen in de zonovergoten toppen van de grove dennen achter elkaar aan. Het lijkt er op dat ze elkaar willen imponeren met hun prompte kuifjes. Drukdoeners zijn het waarvoor zwarte mezen en goudhaantjes eventjes opzij moeten.

Maar het aanstormende lentegeluid in het bos zijn de roffels van de verschillende spechtensoorten. Al denkt een kleine bonte specht daar nu duidelijk anders over en laat een langgerekt kiekiekiekiekie horen, al waant hij zich een torenvalk. Zijn grotere soortgenoten daarentegen roffelen flink tegen elkaar op, met hun forse uithalen proberen ze de vrouwtjes te imponeren. Doch wanneer de zwarte specht eventjes de puntjes op de i zet met zware uithalen op een dode beukentak, hebben de roodgemutste zwartwitte heren hun meerdere onmiddellijk erkent. Een groene specht lacht wat verder in zijn vuistje, hij weet wel beter en gaat zich niet meten met dit heerschap.

Het nieuwe licht van de lentezon is er al, het is nu wachten op het heerlijke verfrissende groen, dan is de metamorfose pas compleet. Je weet dat het gaat komen maar met dit lentelicht verlang je naar de geuren van fris, jong guldig groen, al laten enkele bleke sneeuwvlokjes al een voorproefje zien. Een

koppel bergeenden strijkt neer. Al heel snel is duidelijk wie het mannetje is als hij met de borst omhoog naar haar komt toegelopen en zijn kop hoog achterwaarts in de lucht gooit. Nu al – terwijl het gras nog niet hoog staat – komen ze al eens op inspectie of er een konijnenhol geschikt is om straks rustig hun soms wel 15 roomwitte eieren te gaan uitbroeden. IJzig stil wordt het als plots een mannetje slechtvalk, schijnbaar wat rustig rondkijkend over het bos vliegt. Iedereen heeft ontzag voor deze wereldreCORDhouder, want met een spurtje van meer dan 200 km per uur, kan hij zowat iedereen de baas. Waar zou zijn wijfje aan het broeden zijn Doel, Gent of Terneuzen?

Groene specht - Foto: wikipedia

Terugblik op de ledendag

in het Heidebos en de beheerresultaten na LIFE

TEKST: MARC MARTENS - FOTO'S: GRIET BUYSE

Naar jaarlijkse gewoonte hielden we begin dit jaar onze ledendag. Op 8 februari was het zover, we startten met een wandeling waarna onze algemene vergadering volgde. We trokken naar het Heidebos vanuit het lokaal van de hondenschool Dog's dream aan de Hoogstraat. Het leek ons de moeite om het Heidebos nog eens van dichtbij te bekijken aangezien het Europese LIFE-project sinds eind juni 2014 beëindigd is. Daniël Acke loodste ons naar en door het Heidebos. Hier en daar een kort woordje over de voorbije werken, maar zeker ook over de noodzakelijke opvolging van het beheer en de verantwoording die Natuurpunt daarvoor aflegt.

Zo zagen we na zijn eerste woordje uitleg een voor onwetenden een grote ravage. Een verruigd stuk was weer vrijgemaakt van alle opschietende bomen en struiken. Evenwel, daar wees de gids ons op, zonder de rechte lijnen van vroeger terug te volgen. Grillige lijnen en een overgang van lage begroeiing naar hoge bomen creëren een microklimaat dat gunstig is voor insecten. Zeker vlinders profiteren hier enorm van. Vlinders zijn trouwens enorm toegenomen sinds er meer open structuren gemaakt zijn. We hebben hier enkele belangrijke populaties die bijna nergens nog zo groot zijn in onze provincie. En waar genoeg insecten zijn, daar komen ook insecteneters. Zo zijn in het voorjaar veel vogelspotters afgezakt naar hier om de bonte vliegenvanger waar te nemen.

Ook zeldzame planten steken hun kopje op. We zagen de zeldzame bosdroogbloem, weliswaar in de gedroogd wintervorm (verdorpe bloemstengel) met vruchtpluizen. Voor de meesten onbekend. Een stevige wandeling langs geplagde stukken (met het zicht op de kudde gallowayrunderen) bracht ons bij het bremstruweel achter de boshut. Vorig jaar werd hier de zeer zeldzame oranje bremspanner (*Isturgia limbaria*) waargenomen. Voor Vlaanderen werden er in 2014 slechts 14 exempla-

ren ingebracht op waarnemingen.be, waarvan 11 in ons gebied. In Wallonië zijn er meer waarnemingen van deze dagactieve nachtvlinder. Voor ons gebied een opsteker, en ook hier zullen we aan aangepast beheer doen.

De wandeling gaat verder naar het westelijk deel van het bos om dan langs het Bijlokebos terug te keren naar ons startpunt. Bij een natje en een droogje werd een overzicht getoond van het voorbije jaar en een vooruitzicht op de activiteiten van het lopende jaar. Graag tot ziens bij een van onze activiteiten of op de werknamiddagen. Vrijwilligers altijd welkom.

Nachtvinders in het Heidebos

Over bremspanners, gamma-uilen en ander gefladder

TEKST: KURT JONCKHEERE

Naast de typische soorten dagvlinders die je in het Heidebos op een zonnige dag ziet rondvliegen vliegen er ook 's nachts heel wat verschillende nachtvinders rond.

Wist je dat er heel wat meer soorten nachtvinders zijn dan dagvlinders?! Tijdens een zwoele zomeravond kan je soms wel tot 100 verschillende soorten zien!

Tussen 2002 en 2008 werd het Heidebos uitgebreid onderzocht door Boudewijn Maes en Hans Kinders. In die periode werden 410 verschillende soorten gerapporteerd. We zitten hier duidelijk in een van de topgebieden van de buurt. We zijn nu tien jaar verder: is dit nog steeds het geval?

In het kader van de *monitoring* van de natuurgebieden gebeurt dit jaar een uitgebreid onderzoek naar de nachtvinders in het Heidebos. Hierbij zullen o.a. vrijwilligers van de nachtvinderwerkgroep Waasland op regelmatige tijdstippen met behulp van een nachtvinderlamp op onderzoek gaan. Aangezien nachtvinders vooral vliegen met warm, vochtig en niet te windig weer wordt er geen vaste planning voorzien. Indien je geïnteresseerd bent om hieraan mee te werken, neem dan gerust contact met ons. Ook na de midzomernachtwandeling op 20 juni tonen we de nachtvinders aan het grote publiek (zie elders in dit nummer).

Gelukkig zijn er ook een aantal nachtvinders die *dagactief* zijn, dit wil zeggen dat ze overdag vliegen.

Varenspanner, een typische soort voor het Heidebos (Foto: Kurt Jonckheere)

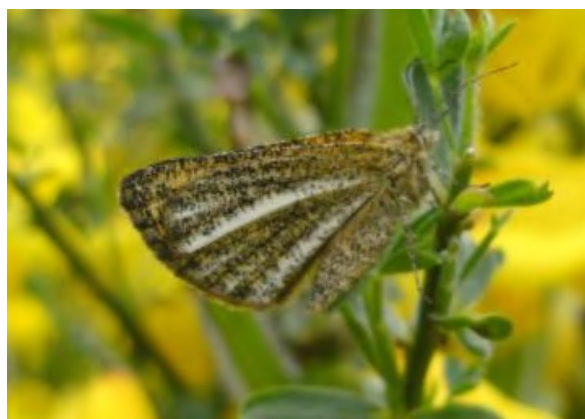
In de *graslanden* kan je gemakkelijk gamma-uiltjes zien opvliegen (te herkennen aan de witte vlek in de vorm van de Griekse letter 'gamma').

Gamma - uil (Foto: Koenraad Bracke)

Op de nog drogere plaatsen met *jakobskruiskruid* kan je zowel de oranje met zwart gestreepte rupsen vinden of de vlinder met zijn zwarte ondergrond en rode strepen aan de randen.

Op *brem* kan je de behoorlijk zeldzame oranje bremspanner vinden. Deze heeft een oranje bovenkant met bruine randen, de onderkant is midden opvallend. Het Heidebos is de enige gekende vindplaats van deze soort in West- en Oost-Vlaanderen!

Bremspanner (Foto: Marc Martens)

Kijk dus maar eens goed rond bij je volgende bezoek. Je waarnemingen en foto's mag je altijd met ons delen op waarnemingen.be

Meer informatie:

Kurt Jonckheere, kurt@heidebos.be, tel 0473 32 80 09

Noteer in je AGENDA

Nachtvlinders in het Heidebos:

Na de midzomernachtwandeling
aan de boshut: zaterdag 20 juni

Eetbare en giftige planten

Wandeling over eetbare en
giftige planten in het Heidebos:
zondag 13 september

Verkoop van kwaliteitsvlees:

rundsvlees, lamsvlees, kalfsvlees

- rechtstreeks van de hoeve aan de verbruiker
- afkomstig van dieren geboren en gekweekt op onze hoeve
- kleine en grotere pakketten verkrijgbaar, alles diepvriesklaar verpakt

Openingsuren

woensdag en vrijdag 16-19h00,
zaterdag 13-18h00 of op afspraak

Contact

Luc en Christine De Vylder - Van Neer
Lindestraat 30 - 9080 Zaffelare
tel. 09 355 17 69 - gsm 0494 81 37 61

Cursus 'Giftige en eetbare planten'

MARC GEERINCK

De mens is een nieuwsgierig wezen. Op zoek naar voedsel heeft hij reeds in een ver verleden zowat alle planten op eetbaarheid getest. Dat daarbij slachtoffers gevallen zijn, staat buiten kijf. Aanvankelijk werd de kennis over giftigheid of eetbaarheid van planten van generatie op generatie mondeling

doorgegeven. Sinds de 16de eeuw gebeurt dat ook schriftelijk. Maar omdat wij tegenwoordig gewoon zijn om veilig voedsel in de winkel te kopen, is de kennis over bruikbaarheid van planten in de vergeethoek geraakt. De cursus 'giftige en eetbare planten' wil dat verhelpen en leert je wat onze voorvaders al van kindsbeen af wisten.

Lesgever Hans Vermeulen, educatief medewerker Natuurpunt Educatie

Theorieles op dinsdag 2 juni 2015 van 19u30 tot 22u30, Hoogstraat 1, Wachtebeke (Hondenschool Dogs-dream)

Praktijklessen op zaterdagen 6 juni, 20 juni en 5 september van 14u tot 17u. Plaats wordt medege-deeld tijdens de theorieles.

Er is een maximum van 25 deelnemers. De prijs bedraagt 30 euro voor leden van Natuurpunt, 45 euro voor niet-leden.

Inschrijven kan door het bedrag te storten op rekeningnummer IBAN BE47 0012 0485 4780 (BIC: GEBABEBB) van Natuurpunt Moervaart-Zuidlede.

Meer info

bij Marc Geerinck,
marc_geerinck@hotmail.com, 0473 33 50 38

D'rop uit in Berlare

Reservaatzone Donkmeer

TEKST EN FOTO'S: PETER WESEMAEL

Als natuurliefhebber denk je niet onmiddellijk aan het Donkmeer als bestemming voor een dagje natuurbeleving. Flaneren, paling eten, bootje varen, waterfeesten en dergelijke meer liggen er nog steeds het meest voor de hand. Maar toch is dit op één na grootste meer in Vlaanderen, en zeker de reservaatzone, meer dan een bezoek waard.

Geschiedenis

Waar nu het Donkmeer en Berlare Broek liggen vloeide zo'n 10.000 jaar geleden nog de Schelde in een mooie bocht (meander) rond Bareltonk. Op een landkaart kun je nog duidelijk die vroegere Scheldebocht herkennen. Maar zo'n 9000 jaar geleden werd de bocht op natuurlijke wijze afgesneden en kreeg de Schelde haar huidige loop. Daarna trad er in de afgesneden rivierbedding veenvorming op en verliepen duizenden jaren tot de meander volledig opge-

vuld was door dit verlandingsproces. Aan deze veevende toestand veranderde weinig of niets tot het einde van de 17de eeuw. Op een landkaart uit 1678 - één van de eerste kaarten van het gebied - is er nog geen spoor van een meer. Er kwamen toen bijna uitsluitend drassige weiden voor op de plaats waar nu het Donkmeer ligt. Maar op een kaart van rond 1850 is het uitzicht van de streek helemaal gewijzigd. Aan het eind van de zeventiende eeuw was men immers begonnen met turfsteken en tegen 1850 was dit turfsteken grotendeels voorbij. Op die laatste kaart is dan ook te zien dat het huidige Donkmeer en Berlare Broek één grote sikkelvormige waterstrook, met een gemiddelde breedte van 320 m en een lengte van ongeveer 8 km, vormden.

Om vruchtbare landbouwgrond te bekomen werd er daarna besloten om de moerassen rond de Donk en in het Broek droog te leggen. Zo ontstond een scheiding tussen Berlare Broek en het Donkmeer. In 1926 werd het Broek definitief drooggelegd, het Donkmeer bleef echter bestaan. Toen dan in 1891 een stoomtram tussen Gent en Hamme in gebruik werd genomen, kwamen meteen ook de eerste toeristen naar het Donk. Rond 1918 waren er al verschillende cafés en restaurants rond het meer en werden er zeil- en roeibootjes verhuurd. In de daaropvolgende jaren groeide het toerisme sterk en werd het Donkmeer een bekend recreatiegebied in Oost-Vlaanderen.

Huidig landschap

Het Donkmeer heeft een wateroppervlakte van ongeveer 86 hectare en een maximale lengte van 2 kilometer. De maximale breedte is één kilometer. Naar Vlaamse maatstaven een kanjer dus, maar toch niet echt een meer. Met zijn geringe diepte van maximaal 3,20 meter is het eigenlijk een vijver of plas. Maar Donkplas klinkt toch heel wat minder, dus houden we het toch maar op Donkmeer. De noordelijke en oostelijke oever van het Donkmeer

hebben weinig natuurwaarde door beschoeiing ter hoogte van de huizen, recreatieve infrastructuur en wegen. Hier en daar zijn er enkele minder waardevolle graslandjes of gemengde aanplanten aan te treffen. Op de zuidelijke oevers en landtongen grenzend aan het Donkmeer is het al beter door de aanwezigheid van stikstofrijke elzenbossen en deels oevers met grote zegge- en rietvegetaties. Maar voor echt waardevolle natuur Moet je aan de zuidwestkant, meer bepaald in de reservaatzone, zijn. Deze biologisch zeer waardevolle zone is een lappendeken van fraaie turfputten met rietkragen, stroken moeras, mooie en soortenrijke dotterhooilanden en broekbos. Ook de historische eendenkooi maakt deel uit van de reservaatzone.

Aalscholverkolonie

Restaurant De Moervaartheeve

Peene 5b
9185 Wachtebeke
09 342 77 61

Welkom in De Moervaartheeve!

Geopend van woensdag tot en met zondag.
Gesloten op maandag en dinsdag.

Speelhoek en speeltuin, terras en tuin.

Ligging dichtbij het Heidebos.

Natuur vroeger...

In 1912 schreef Jean Massart een standaardwerk over natuurbescherming in België. Er werd ruime aandacht in besteed aan de vijvers van Overmere. Massart beschouwde ze als een prioritair te beschermen landschap en roemde de uitzonderlijke fauna en flora die er toen aanwezig was. In 1906 was er trouwens ook al een biologisch onderzoeksstation opgericht door het Instituut voor natuurwetenschappen van Brussel. Ook BG (beroemde Gentenaar) Michel Thierry beschreef de natuurrijkdom van het Donkmeer. Hij genoot er volop van een boottocht tussen veenwortel, waterranonkel en duizenden witte waterlelies en gele plompen. Hij werd ook lyrisch van de vele soorten fonteinkruid, vederkruid, blaasjeskruid, waterdriblad en krabbenscheer in het kristalheldere water. Rond 1930 zat het nog steeds goed met de natuurwaarde van het gebied. In de rietkragen van het Donkmeer nestelden toen nog vele tientallen grote karekieten en wel veertig paar-tjes woudaap. Maar de bescherming die Massart zo nodig achtte bleef helaas achterwege en vanaf de jaren vijftig trok het beleid resoluut de kaart van het toerisme. Een dramatische achteruitgang van de uitzonderlijke natuurwaarden was het gevolg. Enkel in de huidige reservaatzone blijft nog wat van de oorspronkelijke rijkdom bewaard.

En nu

De grote afwisseling van diverse types van ecosystemen die er nog is in de reservaatzone brengt mee dat er toch nog heel wat interessante en zeldzame plantensoorten worden aangetroffen. Soorten als blauwe zegge, veldrus, kikkerbeet, schildereprijs, waternavel, melkeppe, egelboterbloem, blaaszegge en moerasmuur werden genoteerd. In de plasranden rond de verschillende putten staan minder algemene soorten als mattenbies, moerasbeemdgras en moerasbasterdwederik.

Heel bijzonder zijn ook de nog aanwezige drijftillen. Ze bestaan uit moerasplanten die met hun wortels in het ondiepe water en de laag venige modder hangen. Er komen typische planten als moerasvaren, pluimzegge en wateraardbei op voor.

De vleermuizenliefhebber kan in de omgeving op zoek naar laatvlieger, watervleermuis, gewone

dwergvleermuis en meervleermuis. En ja, ook de overal oprukkende bever liet hier ondertussen al sporen na.

Ook voor de vogelliefhebber heeft het gebied heel wat in petto. Je maakt er kans om een zomertaling, ijsvogel, wielewaal, sprinkhaanzanger, blauwborst, boomvalk, nachtegaal, kleine bonte specht of rietgors te spotten. In het winterhalfjaar is de omgeving van de reservaatzone ook een belangrijke rust- en foerageerplaats voor watervogels als slobbeend, smient, wilde eend en wintertaling. Er is dan ook een sterke wisselwerking tussen het belangrijke rustgebied op het Donkmeer en de Kalkense Meersen, als voedselgebied. De eenden concentreren zich overdag in de rustgebieden te Overmere, om 's nachts voedsel te gaan zoeken in de meersen.

In 2004 werden 2 nestvloten voor visdief geïnstalleerd op put 13 in de reservaatzone. Deze nestvloten kan je goed observeren vanaf de wandeldijk tussen Brielstraat en eendenkooi. Al in het eerste jaar kwam een koppel broeden op één van de nestvloten en werden 3 jongen geboren. In 2014 waren er 4 broedkoppels.

Ooievaar

De eendenkooi

Tot kort na 1930 was de eendenkooi in gebruik als vanginstallatie voor eenden. Daarna raakte ze in verval. In 1961 werd ze omgevormd tot een publiek toegankelijk dierenpark. Maar in 2009 werd de historische kooi, als enige in Vlaanderen, volledig heropgebouwd. Bij de herinrichting is rekening gehouden met alle mogelijke historische details. Uiteraard worden er nu geen eenden meer in gevangen, tenzij voor ringwerk. Door de educatieve bordjes die op en rond de kooi zijn aangebracht, kan iedereen het reilen en zeilen in een eendenkooi perfect volgen. Het voorjaar is zeker een interessante periode voor een bezoekje aan de eendenkooi. Je kan er dan immers ook de Berlaarse "Big Three" al broedend bewonderen. Op enkele stappen van elkaar heb je er zowel nestelde aalscholwers als reigers en een ooievaarskoppel.

Al sinds 1979 is er een broedkolonie van de blauwe reiger in de oude broekbossen aanwezig. Het aantal bezette nesten in deze kolonie kan vrij sterk schommelen, maar ligt sinds 1994 gemiddeld rond de 60 stuks. Sinds dat jaar is het ook geen louter reigerkolonie meer, maar een gemengde kolonie met aalscholver. Het eerste jaar waren er in de gemengde kolonie 8 koppels aalscholver en 96 koppels blauwe reiger. In 2014 kwamen 67 koppels aalscholver en 51 reigerkoppels tot broeden.

En dan is er tenslotte ook nog een mooie broedsucces van een ooievaarskoppel. In tegenstelling tot andere broedgevallen in onze streek gebeurt het hier in volledig natuurlijke omstandigheden. Het omvangrijke nest zit op de stomp van een door stormweer afgeknapte populier. Van op het speelpleintje van de eendenkooi is het nest heel goed te zien. In 2007 was er nog een onzeker broedsucces, maar de daaropvolgende jaren zijn telkens meerdere jongen met succes uitgevlogen. In 2014 waren het er drie.

Eendenkooi

Bescherming en beheer

Het Donkmeer werd in 1956 als landschap beschermd. De reservaatzone wordt sinds 1993 beheerd door Durme vzw en is sinds 1996 een erkend natuureservaat. Het gebied is ook beschermd als Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Het reservaat omvat momenteel 55 hectare, waarvan een kleine 10 ha in eigendom is bij vzw Durme.

In de voorbije jaren zijn al heel wat beheerswerken verricht zoals hakhoutbeheer en verwijderen van exoten en illegale bouwsels. Maar binnenkort zal het natuurbeheer er nog een stevige zet bijkrijgen. Recent keurde de minister immers een natuurinrichtingsproject voor het Donkmeer/Berlare broek goed. Met het natuurinrichtingsproject zullen werken worden uitgevoerd om het laagveen, de drijftillen, de ondergedoken en drijvende waterplantenvegetaties en elzenbroekbossen te herstellen. Ook het ontwikkelen van rietmoeras ten voordele van vogelsoorten als roerdomp, woudaap en snor behoort tot de doelstellingen. Als alles vlot verloopt zouden de eerste inrichtingswerken in de loop van 2016 starten.

Informatie

Bezoekerscentrum Donkmeer, Donklaan 119 a: elke eerste zondag van de maand van 10 tot 12 uur. In de maanden juli en augustus geopend op zondag van 14 tot 18 uur. In het bezoekerscentrum is er een onthaal- en tentoonstellingsruimte die de bezoeker meer vertelt over de typische planten en dieren van de omgeving van het Donkmeer. Er is ook een mooie natuurtuin.

Openbaar vervoer: buslijn nr. 54 (Lokeren-Aalst) heeft een halte aan Bareltonkappel.

De reservaatpercelen zijn enkel toegankelijk tijdens geleide bezoeken, maar via de paden rondom en in de eendenkooi is toch heel wat te zien. Er lopen ook verschillende wandel- en fietsroutes langs het gebied.

D'rop uit aan het Donkmeer en Berlare Broek

Wandelen

Donkmeerroute (2, toerisme Oost-Vlaanderen), 11 km waarvan 5 km opgenomen als toegankelijke wandelroute voor mensen met beperkte mobiliteit.

Bareldonkpad (startplaats Bareldonkkapel) en Boerenkrijgpad (startplaats kerk van Uitbergen): beide 10 km, bewegwijzerd, folder gratis bij gemeente Berlare

Fietsen

Turfputtenroute (34 km, gemeente Berlare) – bewegwijzerd, folder gratis bij gemeente I-bikeroute. Een fietstocht doorheen Berlare met je MP3-speler als gids (25 of 31 km)
Fietsknooppuntennetwerk: knooppunten 44 en 66

Websites

www.vzwdurme.be, www.tov.be, www.berlare.be, www.vlm.be

Lezen

Rapport Natuurinrichting Berlare Broek – Donkmeer, VLM/ANB - 2012

Visdiefje

SLEEPY SLAAPCOMFORT OP MAAT VAN ELKE SLAPER

"Was alles maar zo instelbaar
als een bed van Ergosleep®"

KOM LANGS EN ONTDEK GRATIS UW SLAAP-DNA®

Iedereen heeft een ander lichaam. Daarom biedt Sleepy u een persoonlijke slaapoplossing: een Ergosleep® boxspring, helemaal in lijn met uw SLAAP-DNA®. Niet alleen mooi, maar vooral ook uniek en in een handomdraai afgestemd op uw lichaamsprofiel.

ERGOSLEEP®
IN LIJN MET UW SLAAP-DNA

Exclusief bij
Sleepy®
het leven is beter in een Sleepy bed

Sleepy GENT-OOSTAKKER

Antwerpsesteenweg 1124 • 9041 Gent-Oostakker

Aan afrit 3 van de R4, richting Zelzate • Tel. 09/355.98.01

Di-Vr: 9u30–18u30 • Za: 9u30–18u • Zo en Ma: gesloten • Open op afspraak.

Activiteiten van NP Moervaart-Zuidlede

1 maart: Gallowaywandeling in
het Heidebos

7 en 8 maart:

ECO expo

Zondag 22 maart

Reigers in Puyenbroeck

Zondag 12 april

Natte voetenwandeling Reepkens

Zondag 3 mei

Vroegochtendwandeling Etbos

Zondag 31 mei

Lentewandeling Etbos

Zondag 14 juni

Turfmeersen op z'n zondags

Zaterdag 20 juni

Midzomernacht in het Heidebos:

familiezoektocht, gps-tocht,

nachtvlinders in Heidebos

Voor meer info: www.heidebos.be

natuur- en dieetvoeding
't lang leven

't lang leven te Lochristi is de speciaalzaak
voor :

- dieetvoeding
- natuur- en biologische voeding
- voedingssupplementen

verzorgingsproducten op natuurlijke basis

Openingsuren: 't lang leven is open van
maandag tot en met zaterdag

(woensdagnamiddag en zondag gesloten)

Contact: Sofie Van Slycken, Dorp West 1, 9080 Lochristi,
09 355 09 65, tlangleven@telenet.be

Leuke cadeautips!